

Gemeente Leiderdorp

Uitgangspuntennotitie maatschappelijke structuurvisie

Bijlage 1 bij Fasebeslisdocument Definitiefase (2013i00812)

Karin Fahner & Achmed Achbari
14-6-2013

Inhoudsopgave

- 1 Leiderdorp en de toekomst..... 2
- 2 Opgaven voor Leiderdorp 4
- 3 Structuur Leiderdorp 2013..... 6
- 4 Landelijke trends/ontwikkelingen..... 11
- 5 Demografie van Leiderdorp 13
- 6 Ontwerpfase..... 18

1 Leiderdorp en de toekomst

De *Toekomstvisie 2012 – Samenwerken en verbinden* is vastgesteld door de gemeenteraad op 3 december 2012. In deze visie zet de raad de koers voor de toekomst uit. De toekomstvisie wordt nader uitgewerkt in een ruimtelijke en een maatschappelijke structuurvisie. Deze integrale visies vormen het kader voor het gemeentelijke beleid van de komende jaren. In beide visies wordt ingezoomd op de ontwikkelingen op ruimtelijk en maatschappelijk vlak en wordt antwoord gegeven op de betreffende opgaven.

Leeswijzer

Deze uitgangspuntennotitie biedt inzicht in (H1) wat de relatie is tussen de MSV en de toekomstvisie; en (H2) wat de opgaven zijn om Leiderdorp de toekomst in te brengen. Dit is gebaseerd op de beschrijvingen van (H3) wat de huidige situatie is; en (H4-5) welke ontwikkelingen er op de gemeente af komen. Het laatste deel geeft weer wat (H6) de vervolgstappen zijn om te komen tot de uiteindelijke maatschappelijke structuurvisie. De kern van het stuk staat dus in de eerste twee hoofdstukken, de bijbehorende achtergrond en analyse staat in de hoofdstukken 3 tot en met 5.

Samenwerken en verbinden

Leiderdorp staat niet op zichzelf, nu niet en in 2025 ook niet. De raad heeft met de toekomstvisie gekozen voor een positie in en met de regio. Voor onze inwoners blijft het van belang om in rust en ruimte te wonen, maar de nabijheid van de stad Leiden en de kleinere buurgemeenten wordt niet vergeten. De gemeente werkt waar het kan en moet samen, maar zorgt ervoor dat de identiteit niet uit het oog verloren raakt.

De druk op de lokale overheid wordt groter. De decentralisaties vanuit het Rijk naar de gemeenten, de bezuinigingen, trends en ontwikkelingen in de maatschappij, vragen van de gemeente Leiderdorp een andere manier van denken en doen. Slim verbinden, efficiënt samenwerken en alert zijn op de gemeentelijke taken is nu en in de toekomst een belangrijk thema om de inwoners van Leiderdorp in rust en ruimte te laten wonen. Eveneens zal de overheid dichterbij de inwoners komen te staan, door samen met hen de samenleving vorm te geven. Het vangnet dat wij als gemeente in 2025 zijn voor inwoners die niet op eigen kracht hun leven vorm kunnen geven wordt nu ontwikkeld. De gemeente kan niet anders dan daarvoor intensief samenwerken met regiogemeenten en maatschappelijke organisaties. Wat we willen

bereiken, staat centraal in de MSV. Duidelijk is dat er in 2025 wordt samengewerkt en dat gemeentelijke ondersteuning niet op zichzelf staat. Het is dan ook waardevol om aan de maatschappelijke organisaties, lokaal en regionaal, te vragen hoe zij de toekomst zien.

2 Opgaven voor Leiderdorp

De gemeente heeft nu en in de toekomst het streven dat de vorming en uitvoering van beleid in afstemming met de maatschappelijke partners plaatsvindt. Om de gemeentelijke doelen te bereiken worden afspraken gemaakt met uitvoerende organisaties. Daartoe heeft de gemeente met veel organisaties tegelijk te maken en kiest hierin veelal een regisserende rol. Omdat er steeds meer taken van hogere overheden naar de gemeente worden overgeheveld, is het nog meer van belang om het maatschappelijk middenveld te benutten en te stimuleren om bij te dragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Juist de veranderingen van de maatschappij vragen hierom, de overheid reageert.

De maatschappelijke verandering, naar een participatie samenleving, kenmerkt zich als volgt. Inwoners en organisaties tonen aan dat zij zelf in staat zijn om hun zaken te regelen. Zelfredzaamheid en eigen kracht zijn hierbij de sleutelwoorden. Ondersteuning moet in beginsel worden gevonden in het eigen sociale netwerk. De gemeente springt bij als het echt niet anders kan en waarborgt een vangnet. En daarbij spelen de maatschappelijke organisaties een belangrijke rol, onder meer in het aanbod van algemene collectieve voorzieningen en het arrangeren van individueel maatwerk. Rolduidelijkheid naar de organisaties toe en vice versa is van belang om goed te kunnen samenwerken. Voorop staat dat de maatschappelijke behoeften gesignaleerd worden en vertaald naar beleidsdoelen.

Samen doen, elkaar aanvullen en elkaar versterken. Een gemeente is een netwerk van verbonden publieke en private organisaties, waarin wordt samengewerkt, ideeën geïnitieerd en ondersteuning geboden. De ene keer kan de gemeente initiatiefnemer zijn, een volgende keer één of meerdere organisaties. De gemeente is in 2025, vanuit de eigen kracht-gedachte, niet langer vanzelfsprekend probleem eigenaar. Daar staat tegenover dat de gemeente voor inwoners in een kwetsbare situatie een vangnet is én blijft. Daarbij zal de gemeente de expertise en ervaring van de maatschappelijke organisaties moeten durven benutten: loslaten en vertrouwen. Gelijktijdig vraagt dit van de gemeente, in het bijzonder van de gemeenteraad, een verandering in zijn controlerende functie en zal nadrukkelijk op de kaderstelling gericht moeten worden. De gemeente kenmerkt zich daarin als een dynamische organisatie, waarbij innoverend te werk gaan eveneens een streven is.

Participatie

De uitdaging is om de gemeentelijke maatschappelijke structuur zo in te richten dat iedere inwoner van Leiderdorp met of zonder hulp kan participeren. Om dit te ontwerpen leggen we dan ook een aantal kernvragen neer bij het maatschappelijk middenveld. Wat is de kracht van de organisatie en waar liggen de uitdagingen voor de toekomst? Wat verwachten zij van de gemeente om deze structuur vorm te geven? Wat

kunnen zij wel en niet zelfstandig? En hoe kan dat zo effectief en efficiënt mogelijk worden ingericht? Wij gaan in gesprek over de volgende opgaven:

- 1) De gemeente stimuleert, versterkt en benut de kracht van de maatschappij in elke vorm van georganiseerde en ongeorganiseerde verbanden.
- 2) De gemeente maakt onderdeel uit van een netwerk en is dynamisch: zij regisseert, faciliteert, reguleert, ondersteunt, laat los, werkt samen en innoveert.
- 3) De inwoners en organisaties van en in Leiderdorp voelen zich thuis en betrokken (in de samenleving).

3 Structuur Leiderdorp 2013

De gemeente heeft nu al vanuit haar wettelijke taken en lokale beleidsinvulling veel samenwerkingspartners binnen en buiten de eigen gemeentegrenzen. Om te weten waar we willen zijn in de toekomst is het van belang om te weten wat het vertrekpunt is. Het maatschappelijk beleid is onder de loep genomen. In gesprekken met de verantwoordelijk beleidsmedewerkers en op basis van de vigerende beleidsnota's geeft dit hoofdstuk de stand van zaken weer.

Wettelijke taken & beleid

De gemeentelijke overheid draagt zorg voor de uitvoering van taken die de wet voorschrijft. In het maatschappelijk beleidsveld zijn dit taken die grotendeels voortkomen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet werk en bijstand en de diverse onderwijswetten. Veel lokaal maatschappelijke beleid hangt samen met deze wetten, hoewel niet uitsluitend. Naast de bepalingen in een wet heeft de gemeente beleidsvrijheid. Jeugd, sport en cultuur zijn onderwerpen waarin de lokale en regionale beleidskeuzes leidend zijn geweest voor de positie die dit in de Leiderdorpse maatschappij inneemt. Diverse taken zijn ook gemeente overstijgend. Er wordt in de regio samengewerkt om de lokale doelen te behalen.

Samenwerkingspartners

Een deel van deze taken voert de gemeente zelf uit, zoals het verstrekken van WMO voorzieningen. Veel laat de gemeente echter door andere partijen uitvoeren. Soms is dit een andere overheid (zoals de gemeente Leiden op het gebied van Werk&Inkomen), soms een stichting (zoals sociaal cultureel werk voor het jeugdparticipatiebeleid). De gemeente blijft altijd eindverantwoordelijke voor het beleid en de bijbehorende budgetten. Omdat de samenwerking met de maatschappelijke partners wel bij moet blijven dragen aan de beleidsdoelen die de gemeente heeft gesteld, wordt er nauw op toe gezien. De gemeente heeft voornamelijk de rol van regisseur: de gemeente kiest de partner die (een onderdeel van) het beleid gaat uitvoeren, maakt daar afspraken mee, ziet toe op de wijze waarop het budget wordt besteed en stelt bij indien nodig of gewenst. Dit kan op korte of lange termijn zijn. Zo worden voor projecten kortdurende opdrachten verstrekt, maar worden er ook meerjaren afspraken gemaakt. Het maatschappelijk veld, het maatschappelijk beleid en de sturing daarop zit innig met elkaar verweven.

Het takenpakket van de gemeente wordt steeds groter; tegelijkertijd is door druk van bezuinigingen de financiële ruimte steeds beperkter. Dit vraagt om een andere manier van werken en om het maken van keuzes ten behoeve van de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van middelen. Het besef dat de overheid niet zomaar alles regelt, groeit. Enerzijds is er de trend van individualisering, anderzijds treedt de overheid steeds verder terug. De expertise van de maatschappelijke partners zal nog meer benut worden om de vraag van de maatschappij te beantwoorden. De gemeente regisseert. De gemeente gaat dan over het wat, de organisaties over het hoe. Goed opdrachtgeverschap bepaalt hoe succesvol doelen worden bereikt.

Regio

Leiderdorp maakt onderdeel uit van de regio Holland Rijnland. Momenteel is de toekomst van de samenwerking in de regio onderwerp van gesprek. De discussie richt zich daarbij op drie punten: de inhoud van de samenwerking, de omvang van de regio/schaal en het budget. Schaalvergroting, schaalverkleining en alles wat daar tussen past behoren tot de scenario's. Op het maatschappelijk gebied wordt via de Sociale Agenda samengewerkt. Hierbij worden door de schaalgrootte voordelen behaald in de verdeling van budgetten en daarnaast vindt op strategisch niveau afstemming plaats. De afspraak is daarbij dat lokale verschillen in uitvoering mogelijk zijn. De 3 decentralisaties op het sociale domein worden op de schaal van Holland Rijnland aangevlogen. Eveneens met de afspraak dat zaken op regionaal niveau worden voorgebakken en lokaal worden afgebakken. Belangrijke ontwikkelingen in de regionale samenwerking hangen samen met de schaalvergroting die minister Plasterk¹ voor ogen heeft. Kleinere gemeenten zullen steeds meer moeten samenwerken, de centrumgemeente speelt hierin een belangrijke rol.

Op het niveau van de (sub)regio liggen kansen voor Leiderdorp met betrekking tot de maatschappelijke structuur. Veel gemeenten kennen dezelfde maatschappelijke organisaties, die op regionaal niveau werken (zoals bijvoorbeeld de GGD). Veel organisaties worden voor het bereiken van maatschappelijke effecten, vaker gewezen op samenwerking (zoals bijvoorbeeld binnen de Centra voor Jeugd en Gezin). In die gedachtelijn is mogelijk voor het lokale welzijnswerk het profiteren van de kennis en expertise van vergelijkbare organisaties in de regio een kans. In verdergaande bezuinigingen en structuurwijzigingen is het een keuze om samenwerking en schaalvergroting ook hier nader te onderzoeken.

¹ Brief Plasterk: *vormgeving samenwerkingsverbanden*, 15 maart 2013

Decentralisaties in het sociale domein

Naar verwachting wordt per 1 januari 2015 een groot aantal taken op gebied van Jeugdzorg, AWBZ en Werk overgeheveld naar de gemeenten. De gemeente krijgt met deze transitie meer taken en bevoegdheden voor grotere en nieuwe doelgroepen. Daarnaast is er een beperkter budget beschikbaar dan nu. Dit nieuwe stelsel dwingt gemeenten, waaronder Leiderdorp, om het sociale domein efficiënt en doelmatig vorm te geven. De nieuwe taken moeten worden ingepast, oude taken gekanteld. Hiervoor trekt Leiderdorp nauw op met de (sub)regiogemeenten. Eigen invulling waar dat kan en mogelijk is, maar regionale samenwerking voor zover dit meerwaarde biedt, is daarbij de insteek. Door deze decentralisaties van uitvoering van wetten is met zekerheid te stellen dat Leiderdorp in 2025 anders is georganiseerd. Naast de transitie, de verandering van het stelsel van regels, wetten en financiële verhoudingen, loopt eveneens een noodzaak tot transformatie. Het transformatieproces gaat over het realiseren van de beoogde inhoudelijke effecten van de stelselwijziging: een cultuuromslag, andere werkwijzen en het anders met elkaar omgaan tussen inwoners, professionals, instellingen en gemeente.

Onze organisatie werkt in het kader van 3D nauw samen met de gemeenten binnen Holland Rijnland. De gedeelde Holland Rijnland visie luidt als volgt:

De meeste inwoners van de gemeenten participeren optimaal naar eigen vermogen in de samenleving en nemen hiervoor de verantwoordelijkheid: op eigen kracht. Zij gaan naar school, aan het werk, leiden een actief sociaal leven met vrienden en binnen diverse verenigingen. Zij voorzien zelfstandig in hun levensonderhoud, voeden hun kinderen op en regelen de ondersteuning die in het leven soms nodig is. Op sommige momenten lukt het niet op eigen kracht, dan is ondersteuning nodig. Deze ondersteuning is gericht op het hervinden of versterken van de eigen kracht. Als deze ondersteuning in het gezin, het sociale netwerk of de sociaal-maatschappelijke infrastructuur onvoldoende beschikbaar is of onvoldoende georganiseerd wordt door het maatschappelijk middenveld en werkgevers steekt de gemeente een hand uit. In het sociale domein worden de volgende maatschappelijke effecten beoogd:

- *Inwoners zijn zelfredzaamheid en participeren op eigen kracht met inzet van informele netwerken in de samenleving.*
- *Inwoners die (even) niet (meer) op eigen kracht kunnen participeren ontvangen hulp in het gezin en het sociale netwerk. Dit ondersteuningsaanbod past bij de vraag van de inwoner, zijn of haar gezin en sociale netwerk.*
- *In de samenleving is aandacht voor elkaar en contact met elkaar vanzelfsprekend (civil society), waar nodig en mogelijk stimuleert de gemeente deze transformatie van houding en gedrag van inwoners, maatschappelijk middenveld en eigen organisatie.*
- *De inzet van de gemeente en het maatschappelijk middenveld focust op integrale dienstverlening, preventie en vroegsignalering en nieuwe arrangementen voor hulp en ondersteuning. Daarmee komt een beweging op gang van complexe of langdurige ondersteuning naar informele hulp.*

Maatschappelijk beleid 2013

De actuele beleidsnota's vormen de basis voor de wijze waarop de gemeente samenwerkt en de doelen die de gemeente voor zichzelf heeft gesteld. Dit geeft sturing aan de programmabegroting en biedt een afwegingskader. In onderstaand schema is dit zeer beknopt weergegeven.

Beleidssterrein	Uitdagingen	Rol gemeente	Wet
Onderwijshuisvesting 2010-2014	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ruimtebehoefte bepalen, keuze voor uitbreiding, renovatie of nieuwbouw van scholen, op basis van leerlingaantal en m2 per leerling. 2) Buitenschoolse opvang (BSO) is verplichting scholen. Raad heeft regierol voor college bedongen. 3) Passend Onderwijs. 4) afname leerlingaantallen 	<ol style="list-style-type: none"> 1) regie bij bouwheerschap scholen. Gemeente is economisch eigenaar, school juridisch. Gelijkheidsprincipe, sobere en doelmatige huisvesting. 2) Regie in investering in ruimte voor BSO. 3) keuze voor inbedding PO voor scholen heeft gevolg voor ruimte, zorg en vervoer waar gemeente regierol in neemt. 4) regie op flexibel en multifunctioneel gebruik van ruimte en gebouwen. 	zorgplicht. WPO, WVO, WEC
Speelruimtebeleid 2012-2021	<ol style="list-style-type: none"> 1) voldoende, toegankelijke en veilige (in)formele speelruimte. 2) minder maar beter 	<ol style="list-style-type: none"> 1) beheer 2) regie 	WAS. Veiligheid
Jeugdparticipatie 2012-2016	<ol style="list-style-type: none"> 1) versterken en verbeteren bestaande projecten en faciliteiten. 2) Partijen verbinden en samenwerken. 3) stimuleren talentontwikkeling en eigen initiatief jeugd 	<ol style="list-style-type: none"> 1) facilitator 2) & 3) regie 	WMO
WMO 2013-2016	<ol style="list-style-type: none"> 1) versterken sociaal-maatschappelijke infrastructuur. 2) ondersteunen inwoner en sociaal netwerk <u>waar nodig</u>. 3) organiseren van vangnet bij ontbreken eigen kracht 	1), 2), 3) regie, zoveel mogelijk wordt uitgevoerd door het maatschappelijk middenveld, niet door de gemeente. Wettelijke taken via gemeentelijk WMO loket	WMO, 9 prestatievelden. Ook vrijwilligers- en mantelzorgbeleid
Vrijwilligersbeleid 2013-2016	<ol style="list-style-type: none"> 1) stimuleren en faciliteren van vrijwilligers als kerntaak gemeente. 2) samenhangendpakket van diensten 	<ol style="list-style-type: none"> 1) regie. Wat lokaal kan, lokaal doen. 2) Vraaggestuurd en faciliterende rol bij uitvoering van actiepunten. Uitbesteden aan IDOE 	WMO

Mantelzorgbeleid 2013-2016	1) brede benadering mantelzorgondersteuning. 2) samenwerking stimuleren en intensiveren, daarbij voorkomen van overlap in dienstverlening.	1) regie op het ondersteunen van mantelzorger en voorkomen van uitval. 2) Hiervoor advies van werkveld voor invulling en uitvoering van het beleid.	WMO
Sportbeleid 2013-2017	1) bezinning kerntaken: inwoners zijn zelf verantwoordelijk, aanbieders verzorgen de infrastructuur. 2) Sportfondsen Sport Servicepunt coördineert alle sport- en beweegactiviteiten. 3) verschillen in bijdragen en tarifiering recht zetten. 4) in 2017 is het huurtarief kostendekkend. 5) beheer en onderhoud op afstand	1) & 2) de gemeente stimuleert, faciliteert en treedt op als regisseur. 1) onderhouden openbare ruimte voor ongeorganiseerde sport. 3) & 4) gelijkheid in relaties. 5) op afstand zetten van beheer en onderhoud, gemeente doet geen taken die particuliere organisaties kunnen uitvoeren	WMO
Woonvisie 2012	1) kanteling Wmo, woningaanpassingen onderdeel eigen kracht 2) aantrekkelijk woon&leefklimaat in de wijken 3) ontgroening remmen door inzet op jonge huishoudens 4) 750 nieuwe woningen (100% levensloopbestendig)	0) faciliteren en regisseren. Verantwoordelijk voor afstemming vraag en aanbod, maar uitvoering door corporaties. 0/0) verantwoordelijkheid wonen voor lage inkomens/sociaal zwakkeren. 1) bevorderen preventieve woningaanpassingen dmv marketingcampagne 3) bevorderen doorstroming	Huisvesting, WMO
Cultuurbeleid 2012-2015	1) vergroten zichtbaarheid 2) versterken verbinding en afstemming 3) behoud hoge kwaliteit kunst&cultuur 4) behoud cultuureducatie	1-4) regisseur en faciliteren	Wet op het specifiek cultuurbeleid
Beleidsvisie Participatie 2011-2014	1) bevordering van arbeidsparticipatie zodat burgers zo veel mogelijk participeren in de samenleving. 2) mensen zijn zelf verantwoordelijk voor levensonderhoud en maatschappelijk functioneren, de overheid ondersteunt maar neemt de verantwoordelijkheid niet over. 3) ontlasting van uitkeringenbudget door selectief en effectief re-integratiegeld in te zetten	1) & 3) uitvoerder (opdrachtgever aan Leiden) 2) regisseur (als opdrachtgever aan Leiden)	WWB, WSW
Onderwijsvisie	1) samenwerking met het onderwijs ter bevordering en realisering van het onderwijs- en jeugd(zorg)beleid. 2) gelijkwaardigheid tussen gemeente en schoolbesturen in agendavorming en verdeling verantwoordelijkheden.	0) school is inhoudelijk verantwoordelijk, gemeente faciliterend	

4 Landelijke trends/ontwikkelingen

Verzorgingsstaat – Participatiestaat

Er is in Nederland een duidelijke verschuiving te zien van een verzorgingsstaat naar een participatiestaat. De participatiestaat is geboren uit een golf van hervormingen in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw. Bij een verzorgingsstaat draagt de staat de verantwoordelijkheid voor het welzijn van zijn burgers (van wieg tot graf gedachte). Bij de participatiestaat ligt de focus vooral op het activeren van burgers met als doel voor zichzelf en anderen te zorgen. De rol van de overheid verandert door deze verschuiving. De overheid maakt een terugtrekkende beweging en vervult geen actieve of producerende rol, maar richt zich vooral op het stellen van kaders en voorwaarden (de spelregels). De nieuwe rol van de overheid betekent ook loslaten en vertrouwen. Vertrouwen in de burgers en de organisaties waarmee de overheid samenwerkt. De veranderende rol van de overheid heeft ook gevolgen voor de interne organisatie, de rol van de ambtenaar en de (lokale) politici. Door de ontwikkeling van een participatiestaat ontstaat er een nieuwe verhouding tussen burgers, organisaties en overheid.

Vergrijzing en ontgroening

Nederland is aan het vergrijzen. Ook Leiderdorp ontkomt hier niet aan. De groep 65+ is in Leiderdorp op dit moment 18,5% van de totale inwoners. Landelijk ligt dit percentage op 15,3%. Hieruit is op te maken dat Leiderdorp aan het vergrijzen is. De groep 65+ zal ook in de toekomst verder toenemen. Zo ligt het percentage in 2025 op 25,3% en zal dit verder stijgen naar 28,3% in 2040. Tegelijkertijd neemt de groep 0 - 19 jarigen langzaam af. De vergrijzing en ontgroening gaan gepaard met een krimp van de totale bevolking. Door de ligging van Leiderdorp (bij Leiden/in de randstand) is de kans op een krimp in deze regio onwaarschijnlijk. Uit de prognose is ook te zien dat het inwonersaantal in Leiderdorp stabiel blijft. De vergrijzing en ontgroening heeft onder andere gevolgen voor de arbeidsmarkt, waardoor er in de toekomst een tekort is aan personeel. Door de vergrijzing zal ook de vraag naar (formele en informele) zorg sterk toenemen.

Economische crisis

De economie verkeert sinds 2008 in een crisis. Om het tij te keren heeft het Rijk al een aantal bezuinigingen doorgevoerd en nieuwe bezuinigingen aangekondigd. Deze bezuinigingen hebben natuurlijk ook gevolgen voor de gemeentelijke organisatie en begroting. Juist in een tijd van crisis blijkt een nieuwe, andere maatschappelijke agenda urgent.

Individualisering

Diverse ontwikkelingen, waaronder economische groei en emancipatie in de tweede helft van de vorige eeuw hebben bijgedragen aan het sterk afbrokkelen van de tot dan toe traditionele sociale structuren. De nadruk is steeds meer komen te liggen op zelfontplooiing en individuele ontwikkeling. Een belangrijke ontwikkeling is de verandering in de gezinssamenstelling (het aantal eenpersoonshuishoudens is sterk toegenomen) en een verandering in de traditionele rolverdeling tussen man en vrouw. Ook de komst van internet heeft een bijdrage geleverd aan de individualisering van de samenleving. Door sociale media zijn mensen beter in staat om contacten te onderhouden en in verschillende netwerken en gemeenschappen te participeren. Individualisering wordt vaak als een negatieve ontwikkeling gezien. Een positief aspect van individualisering is dat mensen steeds meer van hun eigen kracht uitgaan en zelfredzaam zijn. Nadeel is echter wel dat sommige personen buiten de boot kunnen vallen (waaronder ouderen). Ondanks de individualisering is er wel een groei te zien van mensen die wat voor de samenleving willen doen, zoals de vrijwilligers en mantelzorgers.

Decentralisaties

Het Rijk heeft in 2010 aangekondigd om een aantal taken en bevoegdheden op het gebied van zorg, jeugd en werk over te hevelen naar de gemeenten. Het voornaamste argument voor deze decentralisaties is dat het Rijk van mening is dat gemeenten beter in staat zijn om deze taken uit te voeren, omdat zij dichterbij de burger(s) staan. Het Rijk verwacht dat gemeenten een efficiëntieslag (meer kwaliteit voor minder geld) kunnen maken bij het uitvoeren van de taken. Het Rijk heeft dan ook een efficiencykorting toegepast op de over te hevelen budgetten. De decentralisaties geven de gemeente meer beleidsvrijheid, hiermee kunnen lokale overheden maatwerk leveren op specifieke problemen.

Bestuurlijke herindeling

Het huidige kabinet kondigt in haar regeerakkoord, voor het lange termijnperspectief, een bestuurlijke indeling van vijftiendelen en gemeenten van ten minste honderdduizend inwoners aan. Gemeenten zouden hierdoor beter in staat zijn om de gedecentraliseerde taken beter en goedkoper uit te voeren. Alleen door schaalvergroting zijn de taken en bevoegdheden die voortvloeien uit de decentralisatie uitvoerbaar. Hierdoor worden gemeenten al indirect gedwongen om intensief samen te werken. Minister Plasterk heeft het standpunt ten aanzien van de gemeentelijke herindeling genuanceerd. Hij heeft aangegeven dat de regering geen gemeentelijke herindeling van bovenaf zal opleggen.

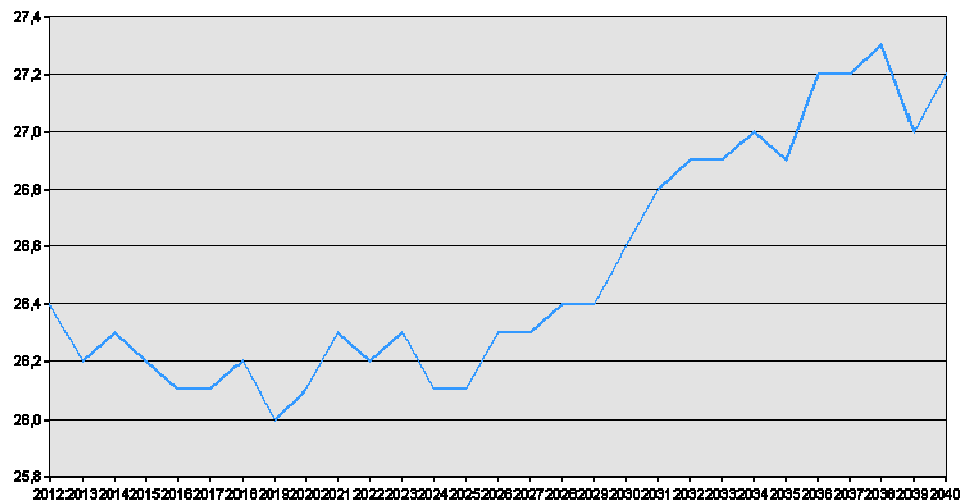
5 Demografie van Leiderdorp

Ontwikkeling omvang bevolking

In de toekomst zal de bevolking in Nederland krimpen. De CBS bevolkingsprognose uit 2010 wijst uit dat de totale bevolking in Nederland zal groeien tot het jaar 2040, tot een omvang van 17,8 miljoen inwoners. Pas na 2040 zal de groei stagneren en de bevolking krimpen.

De krimp is in sommige gebieden al zichtbaar. Het gaat hierbij om o.a. Oost Groningen, Zuid Limburg en delen van Zeeland.² Daarentegen zien we ook dat de steden in de randstad blijven groeien.³ De krimp ontstaat enerzijds door de optredende vergrijzing en anderzijds omdat jongeren steeds vaker uit genoemde gebieden vertrekken om te werken of te studeren in de Randstad.

De bevolkingsomvang van Leiderdorp is vanaf 2002 tot en met 2007 afgenomen. Vanaf 2007 is de bevolking gegroeid. De omvang van de bevolking in 2012 is (bijna) gelijk aan 2002. De prognose geeft voor 2040 een bevolkingsaantal van 27,2 duizend. We kunnen stellen dat ondanks de verwachte krimp het inwoneraantal van Leiderdorp gelijk blijft (stabiel).

²Krimkaart: http://kkn.vanmeernaarbeter.nl/sites/kkn.vanmeernaarbeter.nl/files/krimpkaart_nederland.png/2011

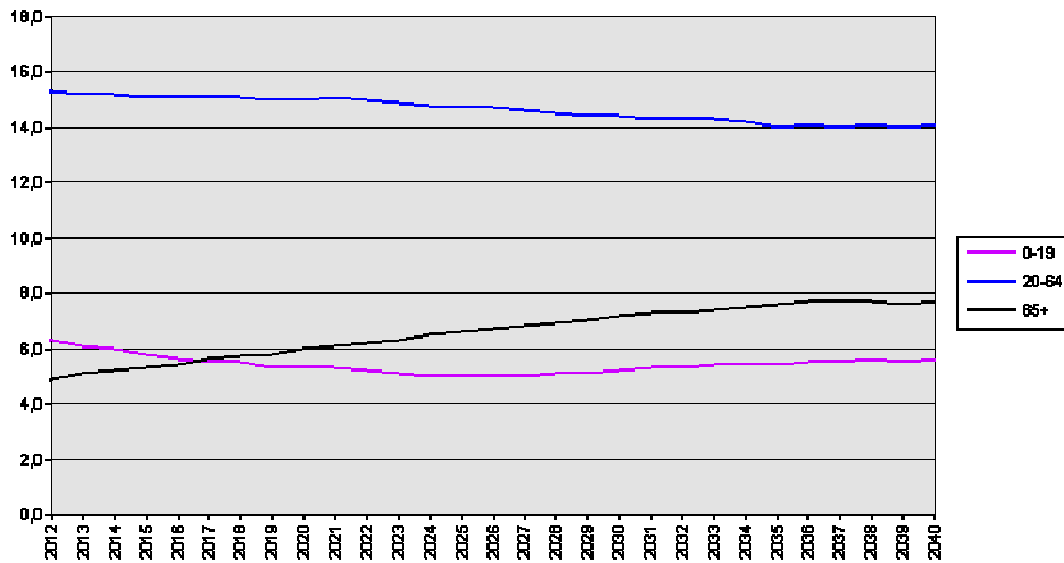
³regionale bevolkingsprognose 2011-2040 van CBS en PBL zal in 2040 in ruim een derde van de Nederlandse gemeenten de bevolking afgenomen zijn

Leeftijdsopbouw

Leiderdorp staat bekend als een woongemeente met een specifieke leeftijdsopbouw. 24% van de inwoners van Leiderdorp is jonger dan 20 jaar. De leeftijdscategorie 20-64 jaar is 57,5%. Dat is 3,5% minder dan het gemiddelde van alle Holland Rijnland gemeenten. De groep 65+ is in Leiderdorp (2012) 18,5%. Dit percentage ligt 1,5% hoger ten opzichten van de Holland Rijnland gemeenten. Landelijk ligt dit percentage op 15,3%. De vergrijzing in Leiderdorp is hoog.

In de prognose kunnen we zien dat de leeftijdscategorie 65+ sterk zal toenemen in 2025 tot 25,3% van de totale inwoners en in 2040 ligt het percentage 28,3%. De categorie 20-64 jaar neemt in 2025 licht af tot 56,3%. De groep jongeren tot en met 19 jaar nemen af tot 19,2% in 2025. De groep zal na 2025 licht stijgen naar 20,6% in 2040. Ten opzichten van 2012 is dat een daling van 3,4%. Leiderdorp zal in de toekomst kampen met vergrijzing en ontgroening.

Prognose van de bevolking in Leiderdorp naar leeftijd x1000⁴

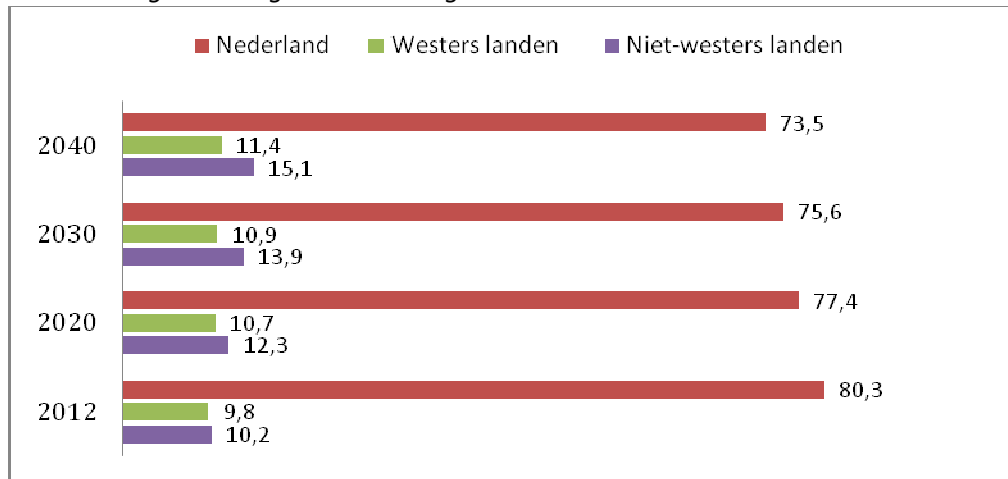

⁴bron: pearl.bp,

Inwoners naar herkomst

Er wonen op dit moment⁵ 21.427 Leiderdorpers van Nederlandse herkomst in Leiderdorp. Dat is 80,2%. 2.598 heeft een westerse herkomst (9,7%) en 2.681 heeft een niet westerse herkomst. Deze ontwikkeling laat een afname zien van de Nederlandse Leiderdorper en een groei van Leiderdorpers van buitenlandse herkomst.

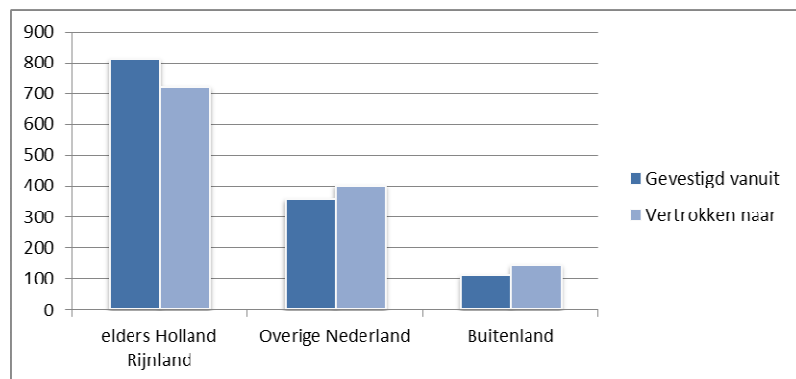
Ontwikkeling bevolkingssamenstelling naar herkomst

⁵peil 2012

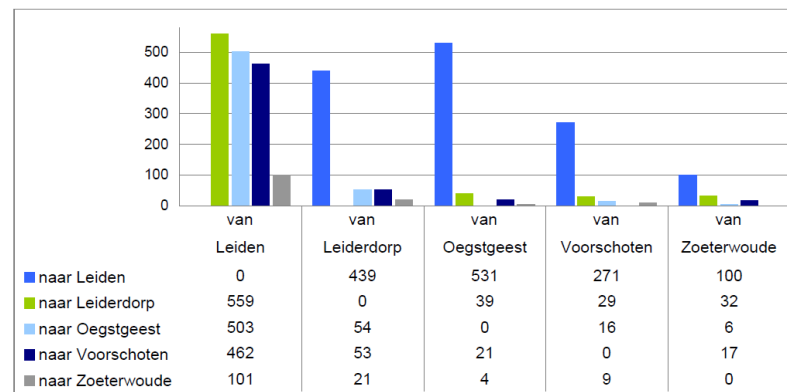
Vestiging en vertrek Leiderdorp

In 2011 vestigden zich 1.278 mensen in Leiderdorp, in dezelfde periode vertrokken er 1.265 mensen. Een saldo van + 13. In de onderstaande grafiek(en) is te zien waar de mensen vandaan komen en waar mensen naar toe verhuisden.

Migratie tussen de gemeenten van de Leidse regio

2011

Bron: CBS

Huishoudens

Leiderdorp heeft 11.721 huishoudens. Het grote deel van deze huishoudens bestaat uit meerdere personen. De onderverdeling naar type huishouden is eenpersoons 32,9%, meerpersoons zonder kinderen 30,9% en meerpersoons met kinderen 36,3%. Hiermee komt het meerpersoons huishoudens op 67%, dit is hoger dan het gemiddelde in Holland Rijnland van 64%.

Huishoudinkomen

Leiderdorp heeft een gemiddeld huishoudinkomen van € 39.800 (cijfers 2009). Het gemiddelde inkomen in de Holland Rijnland gemeenten is € 37.800. Dit is te verklaren doordat Leiderdorp relatief meer meerpersoonshuishoudens heeft dan andere gemeenten.

Opleidingsniveau

soort onderwijs / onderwijsinstelling in	Leidse regio	woongemeente				
		Leiden	Leider- dorp	Oegst- geest	Voor- schoten	Zoeter- woude
Voortgezet onderwijs	11.182	5.599	1.798	1.708	1.523	554
Leiden	8.268	4.706	1.265	923	882	492
Leiderdorp	474	82	367	2	0	23
Oegstgeest	1.343	475	127	679	44	18
elders	1.097	336	39	104	597	21
Middelbaar beroepsonderwijs	4.127	2.469	657	298	455	248
Leiden	2.011	1.217	321	118	222	133
elders	2.116	1.252	336	180	233	115
Hoger beroepsonderwijs	4.910	3.344	538	409	423	196
Leiden	1.788	1.320	157	114	122	75
elders	3.122	2.024	381	295	301	121
Universitair onderwijs	10.751	9.333	390	675	279	74
Leiden	8.639	7.724	235	494	147	39
elders	2.112	1.609	155	181	132	35

Bron: Dienst Uitvoering Onderwijs, DUO (voorlopige cijfers)

6 Ontwerpfase

Met het vaststellen van deze uitgangspuntennotitie en de opgaven in Hoofdstuk 2 is de definitiefase afgerond. Hierna volgt de ontwerpfase. Aan de hand van de uitgangspunten uit de definitiefase gaan we het eindproduct opstellen: een maatschappelijke structuurvisie voor de gemeente Leiderdorp. In het *Plan van aanpak* zijn daarbij de volgende richtinggevende onderzoeksvragen opgenomen:

- Wat is er nodig (voorzieningen, structuur) om aan het toekomstbeeld te voldoen?
- Welke rol moet de gemeente hierin nemen/spelen?
- Wie zijn de partners?
- Welke taken hebben de gemeente en de partners?
- Hoe verhouden de maatschappelijke ontwikkelingen zich tot de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen?
- Wat zijn de financiële consequenties?

In de ontwerpfase worden externe partners nadrukkelijk betrokken. De opgaven worden aan de uitvoerende samenwerkingspartners voorgelegd. We gaan met hen in gesprek over de opgaven en zoeken daarmee naar de antwoorden op de vragen die zijn gesteld in Hoofdstuk 2. Met de organisaties wordt inhoud gegeven aan de uiteindelijke structuurvisie. Het concept zal eind derde kwartaal ter inzage worden gelegd. De gemeenteraad wordt tussentijds geïnformeerd.